

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 549/2014-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť M. K. a Z. K. zastúpených advokátom JUDr. Jánom Vajdom, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 21/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. K. a Z. K. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 21/2009 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 21/2009 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prietáhov.

3. M. K. a Z. K. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume každému po 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Námestovo p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Námestovo je p o v i n n ý uhradiť M. K. a Z. K. trovy konania v sume 300,16 € (slovom tristo eur a šesťnásť centov) na účet advokáta JUDr. Jána Vajdu, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. augusta 2014 doručená sťažnosť M. K. a Z. K. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 21/2009 (ďalej len „namietané konanie“).

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že na okresnom súde prebieha od 11. februára 2009 konanie v právnej veci M. S. (ďalej len „navrhovateľka“) proti sťažovateľom ako odporcom o určenie hranice pozemku. Namietané konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené napriek tomu, že uplynulo viac ako 5 rokov a 6 mesiacov. Vo veci bol vydaný rozsudok sp. zn. 2 C 21/2009 z 30. novembra 2011, ktorý bol uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 129/2012 z 5. marca 2013 zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovatelia podali 25. novembra 2013 sťažnosť na prietahy v konaní predsedníčky okresného súdu, ktorá bola vybavená listom sp. zn. Spr 4543/13 zo 16. decembra 2013. Predsedníčka okresného súdu v odpovedi na sťažnosť konštatovala, že v namietanom konaní došlo k zbytočným prietahom v období od 6. mája 2013 do 23. októbra 2013, a súčasne uviedla, že vo veci bude vykonávať pravidelný dohľad v pravidelných trojmesačných intervaloch.

Sťažovatelia, poukazujúc na ustálenú judikatúru ústavného súdu aplikovanú pri posudzovaní, či v namietanom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, ďalej argumentovali:

„1./ Podľa nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, nezbavuje súd zodpovednosti za prietahy v konaní. V konaní vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 2 C 21/2009 nejde o právne zložitú vec. I napriek tomu konanie v tejto veci trvá viac ako 5 rokov a 6 mesiacov.

2./ Správanie účastníka konania /sťažovateľa/ počas konania. Z obsahu spisu Okresného súdu Námestovo sp. zn. 2 C 21/2009 je zrejmé, že my, sťažovatelia v 1. a 2. rade sme nezavinili predlžovanie tohto konania. Predlžovanie tohto konania zavinila navrhovateľka a súd jej toto správanie toleruje.

3./ Spôsob, akým súd v konaní postupoval. Podľa nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky na realizáciu ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nepostačuje iba konanie a prejednanie veci pred súdom bez meritórneho rozhodnutia. Zdlhavosť postupu v konaní súd nezbavuje zodpovednosti za prietahy v konaní, ak nesprávnou organizáciou práce alebo inými nedostatkami vo svojej činnosti spôsobuje predlžovanie konania. Z tohto ústavného článku a aj z ustanovení § 6 OSP, § 100 ods. 1 OSP a § 114 OSP vyplýva pre súd povinnosť postupovať v konaní rýchlo a bez zbytočných prietahov. ...

... Z obsahu spisu Okresného súdu Námestovo sp. zn. 2 C 21/2009 je zrejmé, že Okresný súd Námestovo tieto zákonné ustanovenia v tomto konaní nerešpektuje. V konaní sú neodôvodnené prietahy, čím sa toto konanie neúmerne predlžuje. Samotná skutočnosť, že konanie v tejto veci trvá viac ako 5 rokov a 6 mesiacov je dôkazom porušenia nášho ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Takáto dĺžka konania

predlžuje stav našej právnej neistoty do tej miery, že naše právo na súdnu ochranu sa stáva iba iluzórnym právom...“

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 21/2009 porušené bolo.

Základné právo sťažovateľky Z. K. rod. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 21/2009 porušené bolo.

Okresnému súdu Námestovo prikazuje, aby v konaní vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 2 C 21/2009 konal bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľovi M. K. sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 5.000,- EUR, ktoré je Okresný súd Námestovo povinný zaplatiť sťažovateľovi M. K. do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľke Z. K. rod. M. sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 5.000,- EUR, ktoré je Okresný súd Námestovo povinný zaplatiť sťažovateľovi Z. K. rod. M. do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľom M. K. a Z. K. rod. M. sa priznávajú trovy tohto konania v sume 426,12 EUR, ktoré je Okresný súd Námestovo povinný zaplatiť sťažovateľom na účet advokáta JUDr. Jána Vajdu... do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 549/2014 zo 17. septembra 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 892/14 doručeným ústavnému súdu 15. októbra 2014, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«Po oboznámení sa so spisom tunajšieho súdu sp. zn. 2C/21/2009 a s vyjadrením zákonného sudcu som zistila, žalobou podanou súdu dňa 11.2.2009 sa žalobkyňa domáha určenia hranice medzi nehnuteľnosťami v k. ú..., uloženia povinnosti žalovaným odstrániť oplotenie z pozemku žalobkyne a povinnosti zdržať sa zásahov do vlastníckeho práva žalobkyne výstavbou alebo zriadením oplotenia na pozemku žalobkyne. Dňa 20.4.2009 žalobkyňa vzniesla námietku zaujatosti voči konajúcemu sudcovi, o ktorej rozhodol odvolací súdu dňa 9.6.2009. Súdu v rámci prípravy pojednávania vyžiadal potrebné listiny a vytýčil pojednávanie na deň 9.11.2009, ktoré bolo odročené za účelom znaleckého dokazovania znalcom z odboru geodézia a kartografia. Súdnym znalcom bol ustanovený uznesením č. k. 2C/21/2009-89 zo dňa 08.06.2010, po zrušení uznesenia, ktorým bol ustanovený súdnym znalcom M. K. (požiadal o vyčiarknutie zo zoznamu súdnych znalcov), A. B. (požiadala o vyčiarknutie zo zoznamu súdnych znalcov) J. M. (nepriaznivý zdravotný stav), J. Z. (nepriaznivý zdravotný stav). Po podaní znaleckého posudku súdnym znalcom ustanoveným sudom dňa 20.04.2011 a znaleckého posudku vypracovaného súdnym znalcom Š. Š. na žiadosť žalobkyne, bolo pojednávanie vytýčené na termín 27.07.2011, odročené za účelom ich výsluchu na termín 12.9.2011, ktoré bolo odročené pre nemožnosť zúčastniť sa pojednávania súdneho znalca, na termín 12.10.2011. Na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľov bol termín pojednávania preložený na deň 07.11.2011, ktoré bolo odročené na termín 30.11.201, kedy súdu rozhodol zamietnutím žaloby.

Prvostupňový rozsudok bol zrušený rozsudkom KS Žilina zo dňa 5.3.2013, ktoré uznesenie bolo doručené na OS Námestovo 06.05.2013. Následne bolo vytýčené pojednávanie na deň 23.10.2013, ktoré bolo odročené pre náhlu nevoľnosť konajúceho sudcu na termín 25.11.2013, ktoré bolo taktiež odročené z dôvodu PN konajúceho sudcu.

Pojednávanie vytýčené na termín 20.1.2014, na ktorom bol vypočutý ako svedok Š. Š., ktorý ako znalec vypracoval na objednávku žalobkyne znalecký posudok na určenie priebehu hranice medzi pozemkom žalobkyne a žalovaných, ktorý pri plnení zadanej úlohy postupoval (podľa jeho vyjadrenia) v zmysle smernice na vyhotovenie GP a vytyčovanie hraníc. Vznikol rozpor medzi názorom B.(súdom ustanovený znalec v predmetnej veci) a názorom Š. Š. v chápaní a používaní tzv. dovolených odchýlok pri meraní. Š. Š. na určenie priebehu hranice medzi spornými pozemkami použil originál katastrálnej mapy vložený v

Ústrednom archíve geodézie a kartografie, pričom B. použil pre podanie znaleckého posudku (určenie priebehu hranice) výsledky ROEP, ktoré prebehlo v obci...

Následne prvostupňový súd v zmysle usmernenia krajského súdu pripustil zmenu petitu žaloby uznesením zo dňa 23.1.2014, podľa návrhu právneho zástupcu žalobkyne zo dňa 12.8.2011 (čl. 163-165). Za daného stavu potom nastala situácia, že výrok č. I uvedeného petitu nie je vykonateľný - nie je možné vykonať jeho zápis do katastra v prípade, že by mu súd vyhovel. Dôvod je v tom, že znalecký posudok Š. Š. síce obsahuje údaje o tzv. „právnom“ priebehu hranice medzi spornými pozemkami (ide o pozemky reg. „E“ a reg. „C“), ktorá však bola vytýčená geometrickým plánom a na zmenu tejto hranice je taktiež potrebný geometrický plán. Znalecký posudok Š. Š. však nové údaje pre zmenu priebehu hranice medzi spornými pozemkami neobsahuje. Z uvedeného dôvodu potom súd vyzval právneho zástupcu žalobkyne na doplnenie podkladov a na prípadnú zmenu petitu v tejto časti. Lehota plynie do 14.10.2014.

Z priebehu konania je zrejme, že na dĺžku konania malo vplyv viacero skutočností, medzi ktoré je možné zaradiť nemožnosť ustanoviť súdneho znalca z príslušného odboru a tiež i zložitost' sporu z dôvodu nejednoznačného vytýčenia hraníc pozemku znalcami. Odstránenie rozporov je potrebné riešiť ďalším dokazovaním.»

K vyjadreniu okresného súdu sťažovatelia zaujali stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 24. októbra 2014, v ktorom okrem iného uviedli:

«1./ Toto konanie na Okresnom súde Námestovo prebieha odo dňa 11.2.2009 do súčasnosti t. j. 5 rokov a 8 mesiacov. Vo veci sa od vydania; uznesenia súdu zo dňa 23.1.2014 do súčasnosti . t. j. už 9 mesiacov riadne nekoná, pretože odvtedy sa Okresný súd Námestovo zaoberá iba odstraňovaním väd petitu žaloby žalobkyne. Žalobkyňa je v tomto konaní od jeho začiatku zastúpená advokátom M. K. a preto súd nemá voči žalobkyňi žiadnu poučovaciu povinnosť podľa § 5 OSP t. j. povinnosť poučiť žalobkyňu o nedostatkoch petitu jej žaloby a o tom, ako majú byť nedostatky petitu jej žaloby odstránené. I napriek tomu súd opakovane vyzýva advokáta žalobkyne na odstránenie väd petitu jej žaloby a poskytuje jej pritom poučenie o hmotnom práve. Doterajší petit žaloby žalobkyne je nevykonateľný. Takýto postup Okresného súdu Námestovo je v rozpore so

zásadou rovnosti účastníkov konania. Navyiac v dôsledku tohto nesprávneho postupu Okresného súdu Námestovo vznikajú ďalšie prieťahy v tomto konaní.

2./ Nie je pravdivé tvrdenie Okresného súdu Námestovo, že v tomto konaní existuje rozpor medzi znaleckými posudkami J. B. a Š. Š.. Znalecký posudok Š. Š. nie je znaleckým posudkom podľa § 127 OSP, ale iba listinným dokladom podľa § 129 OSP. Žalobkyňa si sama na svoje vlastné náklady dala u znalca Š. Š. vypracovať znalecký posudok; ktorý je neodborným znaleckým posudkom a nemá náležitosti znaleckého posudku. Túto skutočnosť priznal vo svojom vyjadrení zo dňa 9.10.2014 aj Okresný súd Námestovo, keď uviedol že „znalecký posudok Š. Š. však nové údaje pre zmenu priebehu hranice medzi spornými pozemkami neobsahuje“.

Do dnešného dňa je obsahom súdneho spisu v tejto veci iba znalecký posudok č. 12/2011 zo dňa 17.4.2011 znalca J. B., ktorý nebol vyvrátený, a preto má Okresný súd Námestovo pri svojom rozhodovaní vychádzať z tohto znaleckého posudku. Žiadne ďalšie dokazovanie nie je vo veci potrebné vykonať.

3./ Žalobkyňa M. S. je notorická sťažovateľka, ktorá na nás sťažovateľov v 1. a 2. rade a na našich rodinných príslušníkov podala už 8 rôznych súdnych žalôb, pričom v žiadnom súdnom konaní nebola do dnešného dňa úspešná.

Žalobkyni sa úspešne darí predlžovať toto konanie tým, že podala na súd nesprávne vypracovanú žalobu, ktorej petit nebol /a stále nie je/ v súlade so stavom katastra nehnuteľností a je nevykonateľný. Okresný súd Námestovo takéto konanie žalobkyne toleruje s ohľadom na jej vek a na jej opakované sťažnostné správanie. V dôsledku toho už 6 rokov nemôžeme začať stavať náš rodinný dom, čo je cieľom podanej žaloby žalobkyne M. S.,

4./ Argumenty uvedené vo vyjadrení Okresného súdu Námestovo zo dňa 9.10.2014 neodôvodňujú konanie v dĺžke 5 rokov a 8 mesiacov. Správnou organizáciou práce a dôsledným vyžívaním ustanovení § 6 OSP, § 100 ods. 1 OSP a § 114 OSP mohla byť táto vec skončená na prvom pojednávaní vo veci a to zamietnutím žaloby žalobkyne M. S. V konaní nejde o právne a ani fakticky zložitú vec, konanie sa predlžuje iba pre nesprávny postup Okresného súdu Námestovo vo veci. My sťažovatelia v 1. a 2. rade sme nezavinili predlžovanie tohto konania.

Listom Okresného súdu Námestovo č. Spr 4543/13 zo dňa 16.12.2013 nám bolo oznámené, že vo veci došlo k prietiahom v období odo dňa 6.5.2013 do dňa 23.10.2013 a že vo veci sa bude vykonávať dohľad v pravidelných trojmesačných lehotách. Výsledkom tohto „dohľadu“ je nekonanie súdu v období odo dňa 24.1.2014 do súčasnosti. Konanie Okresného súdu Námestovo odo dňa 24.1.2014 do súčasnosti nie je možné pokladať za konanie v súlade s OSP, pretože poskytuje žalobkyni M. S. poučenie o hmotnom práve.

Toto konanie nie je do dnešného dňa skončené a nie je určený termín nového pojednávania.

5./ Je chybou štátnej správy súdov, že v zozname znalcov je v súčasnosti zapísaných málo znalcov z odboru geodézie a kartografie, v dôsledku čoho trvá veľmi dlho kým ustanovený znalec podá znalecký posudok. Tento dlhodobý problém sa v obvode Krajského súdu Žilina nerieši a dôsledkom je predlžovanie súdnych konaní a ustanovovanie znalcov z obvodov iných krajských súdov.»

Sťažovatelia si uplatnili nárok na náhradu trov konania v sume 568,16 €.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti sťažovateľov je namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v namietanom konaní.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická

zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o návrhu žalobkyne proti sťažovateľom o určenie hranice medzi nehnuteľnosťami v katastrálnom území..., uloženie povinnosti sťažovateľom odstrániť oplotenie z pozemku žalobkyne a zdržať sa zásahov do vlastníckeho práva žalobkyne výstavbou alebo zriadením oplotenia na jej pozemku. V danom prípade ide o konanie, ktoré nie je právne zložité a súdy v týchto prípadoch disponujú dostatkom stabilizovanej a rozsiahlej judikatúry. Avšak v spojení s potrebou vykonania ohliadky na mieste samom a vypracovaním znaleckého posudku na účely ustálenia skutkového stavu možno konštatovať, že prerokúvaná vec je do istej miery skutkovo (fakticky) zložitá. Doterajší priebeh napadnutého konania však nemožno pripísať len na vrub faktickej zložitosti prerokúvanej veci.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred všeobecným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd dospel k záveru, že sťažovatelia neprispeli k predĺženiu posudzovaného konania. Sťažovatelia boli v namietanom konaní aktívni, zúčastňovali sa nariadených pojednávaní osobne alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu, na základe žiadosti ich právneho zástupcu z dôvodu kolízie s ďalšími pojednávaniami na inom všeobecnom súde bolo odročené len pojednávanie nariadené na 12. október 2011.

3. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu z hľadiska posudzovania, či v právnej veci sťažovateľov došlo k zbytočným priet'ahom.

Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v namietanom konaní sa vyznačoval jedným kratším obdobím úplnej nečinnosti okresného súdu, a to od 6. mája

2013, keď mu bol vrátený spis z krajského súdu po odvolacom konaní, do 23. októbra 2013, keď sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, v trvaní viac ako 5 mesiacov.

Ústavný súd tiež pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Ústavný súd z prehľadu procesných úkonov okresného súdu zistil, že okresný súd sa v období od 9. decembra 2009 do 8. júna 2010 zaoberal výlučne ustanovovaním znalca z odboru geodézie a kartografie, pričom znalecký posudok mu bol predložený až 20. apríla 2011. Postup, keď okresný súd uzneseniami dvakrát za sebou ustanovil znalca v čase, keď tento bol už v žiadanom odbore vyčiarknutý zo zoznamu znalcov, nemožno považovať za efektívny (uznesením sp. zn. 2 C 21/2009 z 9. decembra 2009 okresný súd ustanovil znalca M. K., hoci tento bol od 25. septembra 2009 vyčiarknutý zo zoznamu znalcov; uznesením sp. zn. 2 C 21/2009 z 23. februára 2010 okresný súd ustanovil znalkyňu A. B., hoci táto bola od 12. decembra 2008 vyčiarknutá zo zoznamu znalcov).

V poradí tretí a štvrtý znalec ustanovení okresným súdom uzneseniami z 19. marca 2010 a 7. apríla 2010 oznámili, že z dôvodu závažného zdravotného stavu nemôžu znalecký posudok vypracovať. Podľa názoru ústavného súdu by vhodnou formou komunikácie (telefonicky, mailom) okresný súd predišiel niekoľkonásobnému zbytočnému ustanovovaniu znalcov, ktorí nemôžu vypracovať znalecký posudok z dôvodu neaktuálnosti ich zápisu v zozname znalcov alebo z iných dôvodov. Až v poradí piaty ustanovený znalec J. B. predložil okresnému súdu 20. apríla 2011 znalecký posudok. Uvedené obdobie trvajúce takmer jeden a pol roka sa javí neprimerane dlhým vo vzťahu k vypracovaniu jedného znaleckého posudku vzhľadom na jeho účel, a to zodpovedanie otázky priebehu hranice medzi dotknutými pozemkami účastníkov konania.

O nesústredenom a neefektívnom postupe okresného súdu svedčí aj zrušenie rozhodnutia okresného súdu v odvolacom konaní. Rozsudok okresného súdu sp. zn. 2 C 21/09 z 30. novembra 2011 bol odvolacím súdom zrušený z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu, čo malo za následok jeho nedostatočné odôvodnenie. Krajský súd vytkol okresnému súdu okrem iného aj to, že „*neujasnil podstatu predmetu sporu*“. Okresný súd až uznesením z 28. marca 2014 (teda po 5 rokoch od podania žaloby), ktoré bolo zmenené uznesením z 9. júla 2014, vyzval žalobkyňu, aby uviedla petit žaloby, ktorý bude vykonateľný, a teda bude možné na jeho základe vykonať zápis v katastri nehnuteľností.

Z prehľadu procesných úkonov tiež vyplýva, že súdny spis sa v hodnotenom období dvakrát nachádzal na krajskom súde z dôvodu rozhodovania o námietke zaujatosti proti zákonnému sudcovi vznesenej žalobkyňou (od 14. mája 2009 do 19. júna 2009) a z dôvodu rozhodovania o odvolaní podanom žalobkyňou proti rozsudku okresného súdu z 30. novembra 2011 (od 23. marca 2012 do 6. mája 2013). Tieto obdobia v celkovom trvaní viac ako 14 mesiacov nemožno pripísať na vrub okresnému súdu, ktorý dĺžku ich trvania žiadnym spôsobom nemohol ovplyvniť.

Na základe uvedeného ústavný súd hodnotí postup okresného súdu v označenom konaní ako taký, ktorému chýbala efektívnosť a ktorý v konečnom dôsledku nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov a prispel k celkovej dĺžke napadnutého konania (viac ako 5 a pol roka) bez právoplatného skončenia veci. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol, že v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa právoplatného rozhodnutia súdu v ich veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia sa domáhajú priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € pre každého z nich, poukazujúc na trvajúci stav ich právnej neistoty a z neho plynúcu materiálnu a nemateriálnu ujmu.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku namietaného konania okresného súdu a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, považoval ústavný súd priznanie sumy

500 € pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadostučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Advokát vykonal 4 úkony právnych služieb (pre každého zo sťažovateľov po 2 úkony), a to prevzatie a prípravu zastupovania a spísanie a podanie sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2014 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) znížená o 50 % tarifnej odmeny (§ 13 ods. 2 vyhlášky) pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov predstavuje sumu 67 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 8,04 € predstavuje sumu 75,04 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2014. Odmena advokátovi za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za 2 úkony právnych služieb) predstavuje celkovú sumu 150,08 € za jedného účastníka konania, t. j. za dvoch účastníkov konania 300,16 €.

Podanie právneho zástupcu sťažovateľov doručené ústavnému súdu 24. októbra 2014 (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah ako podanie relevantné na rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Ústavný súd nevyhovел v súlade s čl. 127 ods. 2 a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovatelia žiadali priznať finančné zadostučinenie

nad ústavným súdom priznanú sumu uvedenú v bode 3 a 4 výroku nálezu. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2014